

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۱/۱۴

دوديال

مالی کال fiscal year

په اقتصادی بحثونو؛ په تیره بیا عامه مالی چارو او عامه اداره کې مالی کال هغه دولس میاشتی دي، چې دهغو په ترڅ کې دولت جوړه شوی بودجه، د بودجوي واحدونو په لاس مصرفیږي، دا یوه بشپړه مالی دوره ده چې په هغې کې ټولې مالی چارې لکه بودجه، مالیات، تمویلی مسایل، تخصیصات، عامه مالی چارې (عواید او مصارف) شامل دي.

په بله وینا؛ د عوایدو او مصارفو هغه بیلانس چې د یوه کال د ټاکلي میاشتی له لومړۍ څخه شروع او د بل کال د همدې میاشتی څخه تر یوې ورځې مخکې دوام ولري. په دې ورځو کې په افغانستان کې مالی کال بیرته د وري د میاشتی لومړۍ ته وگرځول شو او دا ډیر ښه کار وشو. سره له دې چې ضرور نده چې په یو هیواد کې به مالی کال هر ورومرو د دوی د تقویمی کال له پیل او پای سره برابر وي، مثلاً یو شمیر لویډیځو هیوادو کې هم د هغوی مالی کلونه له اپریل سره برابر دي، خو دافغانستان لپاره ځکه دا مهمه ده چې زموږ ډیر څه د وري د میاشتی له لومړۍ څخه پیل کېږي. لکه کښت او کار، دښوونځیو شروع کیدل، له نورو سره سم د اداراتو د حاضری په وخت کې بدلون، د اداراتو ربعوار، شپږماشتی او کلنی پلانونه جوړیدل او په تطبیق یې پیل کول او ډیر نور اداري کارونه. یعنی دغه ورځ (نوروز) زموږ له اداري چارو سره ډیره نږدې اړیکه لري. له دې برعلاوه زموږ ملی فرهنگ کې هم دغه ورځ ځانګړی دریځ لري، د عادت له مخې خلک هرڅه د نوی کال له پیله حسابوي. نو په دې ترتیب زموږ رسمیات او اقتصادی چارې له تقویمی - نجومی کال سره ارتباط لري.

له کلونو کلونو پخوا زموږ مالی کال د وري د میاشتی له لومړۍ پیل او د حوت تر ۲۹مې پای ته رسید، خو دا چې ولې څو کلونه د جدی لومړۍ ته اوښتی و؟ علت یې دادی:

د پخوانی ولسمشر حامد کرزی صاحب پر مهال اداري فساد، کارشکنی او حکومت ته د وکیل صاحبانو له خوا د ستونزو جوړول اوج ته رسیدلی وو. کله به چې ریاست خزاین، ریاست بودجه/دمالې وزارت د بودجې سند جوړ کړ او حکومت به د وزیرانو شورا کې تایید کړ، نو د بل قانونی پړاو په خاطر باید شورا ته تللی وای، ترڅو هلته تصویب او بیا یې ولسمشر توشیح کړي، خو دی مراحلو به څو میاشتی وخت ونیو او وکیل صاحبانو به ډیرې ناندري پکې جوړې کړې. څو پرله پسې کلونه به بودجه د ثور پای یا آن جوزا کې منظور او سندبه ولسمشر لاسلیک کړ. دغه ځنډ به ددی لامل شو چې ټاکلي بودجه د کال تر پایه مصرف نشي. د عادي بودجې دغه مشکل پر انکشافی چارو او انکشافی پروژو هم منفي تاثیر درلود. بالاخره حکومت مجبور شو چې مالی کال د قوس پای کې ختم او د بل کال پیل د جدی له لومړۍ اعلان کړي، تر څو اقلأ د حمل تر لومړۍ بودجه

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

معلومه شی. اوس چې د وکیلانو ستونزه حل شوی ، نو ډیر بڼه کار وشو چې زموږ مالی کال له تقویمی/نجومی کال سره برابر عیار شو. د ۱۴۰۰ کال د پاتې دریو میاشتو لپاره د وزیرانو شورا درې میاشتني بودجه و ټاکله. کیدای شی چې پوښتنه وشي چې مالی بشپړه دوره دولس میاشتني ده، نو سبرکال:

$$3+12=15$$

نو دا مسئله څنگه کیری؟ باید د دی موضوع د حل لپاره هماغه کال ته وروگرځو چې لومړی ځل:

$$3-12=9$$

ستونزه حل شوه، نو بیرته دولس میاشتني جوړیږی. دا یو مجبوریت و او منشا یی هماغه فساد او مفسدین وو. په دغو ذکر شویو کلونو کې زیاتره اداراتو خپله بودجه نشوه مصرفولای او ډیری چاری به نیمگړی پاتی شوی. اوس به وروسته تر دی دا مشکل نه وی. وروسته تر دی د تصدیو، شرکتونو او نورو ټولو اقتصادي انفسونو مسایل بڼه همغږی کیدای شی.